

شهرداری اهواز
معاونت برنامه ریزی و توسعه

شورای اسلامی شهر در آینه قوانین

بسم الله الرحمن الرحيم

«باید حفظ هویت و اصالت شهرها و روستاها، پابندی به معماری اسلامی و ایرانی و رعایت زیبایی و استحکام بناها، ترویج فرهنگ و نظم و قانون و گسترش نهادهای دین و اخلاق، آسان سازی خدمت رسانی و عدالت و فراگیری در خدمات شهری و توسعه فضای سبز، اهتمام به سلامت محیط زیست و توجه به نیازهای جانبازان و مصدومان جسمی و نگاه عدالت گستر به محله ها و اشخاص محروم و توجه ویژه به بانوان و نیز به جوانان برجسته شود و مدنظر قرار گیرد.»

مقام معظم رهبری

عنوان: شورای اسلامی شهر در آینه قوانین

ناشر: معاونت برنامه ریزی و توسعه شهرداری اهواز

گردآوری: شیوا مزرعی فراهانی - مدیر آموزش، تشکیلات و بهبود روشها

ویرایش: پگاه سالاری، مینا کریمی مالک آبادی

نوبت چاپ: اول - بهار ۱۳۹۲

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

طراحی و اجرا: آتلیه گرافیک نارین

برخی مواد قانونی که در اصلاحیه های سنوات مختلف قانون حذف گردیده و نیز مواد قانونی که مرتبط با شوراهای اسلامی شهر نمی باشند، در کتاب مذکور جهت کاهش حجم کتاب درج نگردیده است.

صفحه	عنوان
۴	- آغاز کلام
۵	- شورای اسلامی شهر در قانون اساسی
۷	- قانون شورای اسلامی شهرها با آخرین اصلاحات
۷	فصل اول - تشکیلات
۱۴	فصل دوم - انتخابات
۱۴	الف - کیفیت انتخابات
۱۷	ب - شرایط انتخاب کنندگان و انتخاب شونده‌گان
۲۲	ج - هیأت اجرایی و وظایف آنها
۲۸	د - هیأت‌های نظارت و وظایف آنها
۳۲	هـ - تخلفات
۳۳	و - سایر مقررات انتخابات
۳۵	فصل سوم - وظایف و اختیارات شوراها
۴۷	فصل چهارم - ترتیب رسیدگی به تخلفات
۵۴	فصل پنجم - سایر مقررات

آغاز کلام

آگاهی از قوانین و درک صحیح وظایف، مسئولیتها و اختیارات، اولین گام مدیران موفق در مسیر سیاست گذاری، برنامه ریزی و نظارت موثر بر پیشبرد برنامه هاست. در این راستا شهرداری اهواز به منظور تسهیل دسترسی اعضا و کارشناسان محترم شورای اسلامی کلانشهر اهواز و مدیران شهرداری، قوانین مرتبط با شورای اسلامی شهر را از منابع مربوطه استخراج نموده و پس از پیرایش، با ذکر آخرین اصلاحات در قالب کتابچه پیش رو تدوین نموده است. امید آنکه راه گشای نیازهای مخاطبین باشد.

ابراهیم نوشادی
معاون برنامه ریزی و توسعه

شورای اسلامی شهر در قانون اساسی

اصل ۷: طبق دستور قرآن کریم: «و امرهم شوری بینهم» و «شاوهم فی الامر»، شوراها، مجلس شورای اسلامی، شورای استان، شهرستان، شهر، محل، بخش، روستا و نظایر اینها از ارکان تصمیم‌گیری و اداره امور کشورند. موارد، طرز تشکیل و حدود اختیارات و وظایف شوراها را این قانون و قوانین ناشی از آن معین می‌کند.

اصل ۶: در جمهوری اسلامی ایران امور کشور باید به اتکاء آراء عمومی اداره شود، از راه انتخابات: انتخاب رییس جمهور، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، اعضای شوراها و نظایر اینها، یا از راه همه‌پرسی در مواردی که در اصول دیگر این قانون معین می‌گردد.

اصل ۱۰۰: برای پیشبرد سریع برنامه‌های اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی از طریق همکاری مردم با توجه به مقتضیات محلی، اداره امور هر روستا، بخش، شهر، شهرستان یا استان با نظارت شورایی به نام شورای ده، بخش، شهر، شهرستان یا استان صورت می‌گیرد که اعضای آن را مردم همان محل انتخاب می‌کنند. شرایط انتخاب‌کنندگان و انتخاب‌شوندگان و حدود وظایف و اختیارات و نحوه انتخاب و نظارت شوراها، مذکور و سلسله مراتب آنها را که باید با رعایت اصول وحدت ملی و تمامیت ارضی و نظام جمهوری اسلامی و تابعیت حکومت مرکزی باشد قانون معین می‌کند.

اصل ۱۰۱: به منظور جلوگیری از تبعیض و جلب همکاری در تهیه برنامه‌های عمرانی و رفاهی استانها و نظارت بر اجرای هماهنگ آنها،

شورای عالی استانها مرکب از نمایندگان شوراهای استانها تشکیل می‌شود. نحوه تشکیل و وظایف این شورا را قانون معین می‌کند.

اصل ۱۰۲: شورای عالی استانها حق دارد در حدود وظایف خود طرحهایی تهیه و مستقیماً یا از طریق دولت به مجلس شورای اسلامی پیشنهاد کند. این طرحها باید در مجلس مورد بررسی قرار گیرد.

اصل ۱۰۳: استانداران، فرمانداران، بخشداران و سایر مقامات کشوری که از طرف دولت تعیین می‌شوند در حدود اختیارات شوراها ملزم به رعایت تصمیمات آنها هستند.

اصل ۱۰۵: تصمیمات شوراها نباید مخالف موازین اسلام و قوانین کشور باشد.

اصل ۱۰۶: انحلال شوراها جز در صورت انحراف از وظایف قانونی ممکن نیست. مرجع تشخیص انحراف و ترتیب انحلال شوراها و طرز تشکیل مجدد آنها را قانون معین می‌کند. شورا در صورت اعتراض به انحلال حق دارد به دادگاه صالح شکایت کند و دادگاه موظف است خارج از نوبت به آن رسیدگی کند.

قانون شورای اسلامی شهرها با آخرین اصلاحات

فصل اول - تشکیلات

ماده ۱ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۵/۵ و ۱۳۸۶/۸/۲۷) برای پیشبرد سریع برنامه های اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی، وسایر امور رفاهی از طریق همکاری مردم با توجه به مقتضیات محلی اداره امور هر روستا، بخش، شهر، شهرستان یا استان با نظارت شورائی به نام شورای (روستا)، بخش، شهر، شهرستان یا استان صورت می گیرد و به منظور جلوگیری از تبعیض و جلب همکاری در تهیه برنامه های عمرانی و رفاهی استان ها و نظارت بر اجرای هماهنگ آن، شورای عالی استان ها مرکب از نمایندگان شوراهای استان تشکیل می شود.

ماده ۱ مکرر - (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) در کلیه مواد و تبصره ها و بندهای قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱، کلمه « شهرک » و موضوعات مربوط به آن حذف می گردد.

ماده ۲ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۵/۵) مقصود از شورا در این قانون و سایر قوانین معتبر در خصوص شوراهای اسلامی کشوری شوراهای روستا، بخش، شهر، شهرستان، استان و عالی استان ها می باشد.

ماده ۳ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) دوره فعالیت شوراهای روستا و شهر از تاریخ تشکیل چهار سال می باشد که از نهم اردیبهشت ماه، سالروز فرمان تاریخی حضرت امام خمینی (ره) مبنی بر تشکیل شوراها شروع و در هشتم اردیبهشت ماه چهار سال بعد خاتمه می یابد.

تبصره - (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) انتخابات شوراهای روستا و شهر باید به صورتی برگزار شود که حداقل پانزده روز قبل از نهم اردیبهشت ماه اعضای شوراها مشخص باشند.

ماده ۷ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۵/۵) تعداد اعضای اصلی و علی البدل شورای شهر به شرح زیر می باشد:

الف- شهرهای تا بیست هزار نفر جمعیت، پنج نفر عضو اصلی و دونفر عضو علی البدل.

ب- شهرهای از بیست هزار نفر تا پنجاه هزار نفر جمعیت، هفت نفر عضو اصلی و سه نفر عضو علی البدل.

ج- شهرهای از پنجاه هزار نفر تا یکصد هزار نفر جمعیت، نه نفر عضو اصلی و چهار نفر عضو علی البدل.

د- شهرهای از یکصد هزار نفر تا دویست هزار نفر جمعیت، یازده نفر عضو اصلی و پنج نفر عضو علی البدل.

ه- شهرهای از دویست هزار نفر تا پانصد هزار نفر جمعیت، سیزده نفر عضو اصلی و شش نفر عضو علی البدل.

و- شهرهای از پانصد هزار نفر تا یک میلیون نفر جمعیت، پانزده نفر عضو اصلی و هفت نفر عضو علی البدل.

ز- شهرهای بیشتر از یک میلیون نفر تا دو میلیون نفر جمعیت، بیست و یک نفر عضو اصلی و هشت نفر عضو علی البدل.

ح- شهرهای بیش از دومیلیون نفر جمعیت، بیست و پنج نفر عضو اصلی و ده نفر عضو علی البدل.

ط- شهرتهران سی و یک نفر عضو اصلی و دوازده نفر عضو علی البدل.

تبصره - (اصلاحی ۱۳۸۲/۵/۵) ملاک تشخیص جمعیت هر شهر و روستا، آخرین سر شماری عمومی نفوس و مسکن با اعلام رسمی مرکز آمار ایران خواهد بود.

ماده ۸ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ و ۱۳۸۶/۸/۲۷) در صورت استعفا، فوت یا سلب عضویت هر یک از اعضاء شورای روستا و شهر، عضو علی البدل به ترتیب آراء جایگزین می شود.

تبصره - (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) هرگاه عضوی به هر دلیلی تا دو ماه در جلسه شورا شرکت ننماید، تا تعیین تکلیف نهایی که نباید بیش از شش ماه به طول بیانجامد از عضو علی البدل به عنوان جانشین در جلسات دعوت به عمل می آید.

ماده ۱۰ - (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) نمایندگان مجلس شورای اسلامی، استانداران، فرمانداران، شهرداران، بخشداران، دهیاران و مدیران کل و رؤسای ادارات می توانند در جلسات شورای اسلامی حوزه مسئولیت خود بدون حق رأی شرکت کنند.

تبصره - (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) شوراها در صورت ضرورت و بنا به دعوت بخشدار و فرماندار ذیربط موظف به تشکیل جلسه فوق العاده می باشند. این دعوت باید کتبی و با تعیین وقت قبلی و ذکر دستور

جلسه باشد.

ماده ۱۰ مکرر - (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) شورای شهرستان از نمایندگان شوراهای شهرها و بخش های واقع در محدوده آن شهرستان که در مرحله اول با رأی اکثریت مطلق و در صورت عدم احراز در مرحله دوم با رأی اکثریت نسبی هر یک از شوراهای مزبور انتخاب و معرفی شده اند، تشکیل می گردد.

تبصره ۱ - (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) در شورای شهرستان، از شورای هر بخش یک نفر و از شورای هر یک از شهرهای تا پانصد هزار نفر جمعیت یک نفر و بیش از پانصد هزار نفر جمعیت دو نفر و شهر تهران سه نفر عضویت خواهند داشت.

تبصره ۲ - (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) تعداد اعضای شورای شهرستان حداقل پنج نفر می باشد. چنانچه تعداد شهرها و بخش های یک شهرستان کمتر از پنج باشد، کسری تعداد اعضای شورای شهرستان تا پنج نفر به نسبت جمعیت هر بخش یا شهر، از شورای بخش یا شهر مربوط تأمین می شود. در هر صورت هر بخش یا شهر نباید بیش از دو نفر نماینده در شورای شهرستان داشته باشد. شهرستان هایی که فقط یک بخش و یک شهر داشته باشند از محدودیت داشتن دو نفر نماینده در شورا، مستثنی می باشند.

ماده ۱۱ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) شورای استان از نمایندگان منتخب شوراهای شهرستان های تابعه که در مرحله اول با رأی اکثریت مطلق و در صورت عدم احراز، در مرحله دوم با اکثریت نسبی از بین اعضای شورای

شهرستان انتخاب و معرفی شده اند تشکیل می شود.

تبصره - (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) تعداد اعضای شورای استان حداقل پنج نفر است. چنانچه یک استان کمتر از پنج شهرستان داشته باشد کسری تعداد اعضای شورای استان تا پنج نفر به نسبت جمعیت از شوراهای شهرستان های ذی ربط تأمین می شود. در هر صورت هر شهرستان نباید بیش از دو نماینده در شورای استان داشته باشد و در صورتی که استان فقط یک شهرستان داشته باشد، اعضای شورای استان همان اعضای شورای شهرستان خواهند بود.

ماده ۱۲ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) شورای روستا، بخش، شهر، شهرستان و استان در واحدهائی از تقسیمات کشوری تشکیل می شود که طبق قوانین و مقررات مربوط، به نام ده (روستا)، بخش، شهر، شهرستان و استان شناخته شده باشد.

ماده ۱۳ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ و ۱۳۸۶/۸/۲۷) در صورت دعوت شورای بخش و شهر از بخشدار، شورای شهر مرکز شهرستان یا شورای شهرستان از بخشدار یا فرماندار، شورای استان از استاندار، یا سایر مسئولین اجرایی سطوح فوق الذکر، مقامات مذکور در جلسات شورا شرکت خواهند نمود. این دعوت باید کتبی و با تعیین وقت و ذکر دستور جلسه باشد.

ماده ۱۴ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) شورای عالی استان ها، از نمایندگان منتخب شوراهای استان ها که در مرحله اول با رأی اکثریت مطلق و در صورت عدم احراز، در مرحله دوم با اکثریت نسبی انتخاب و معرفی می شوند، تشکیل می گردد.

تبصره ۱۵ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) از استان های تا دو میلیون نفر جمعیت، دو نماینده و از استان های دارای بیش از دو میلیون نفر جمعیت، سه نماینده و از استان تهران چهار نماینده در شورای عالی استان ها عضویت دارند.

تبصره ۲ - (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) شورای عالی استان ها با درخواست وزیر کشور موظف به تشکیل جلسه فوق العاده می باشد.

تبصره ۳ - (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) وزیران، رؤسای مؤسسات و سازمان های دولتی و نهادهای عمومی غیر دولتی با درخواست شورای عالی استان ها که باید به صورت کتبی و با تعیین وقت قبلی و ذکر دستور جلسه باشد، در جلسات آن شرکت می نمایند.

ماده ۱۴ مکرر - (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) عضویت در کلیه شوراهای موضوع این قانون افتخاری است و شغل محسوب نمی شود.

تبصره ۱ - (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) هر فرد می تواند فقط عضو شورای یک روستا یا یک شهر باشد.

تبصره ۲ - پذیرش استعفای هر یک از اعضای شورا منوط به تصویب شورا است.

تبصره ۳ - (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) نامزد شدن اعضای شوراهای اسلامی روستا و شهر در انتخابات مجلس شورای اسلامی منوط به پذیرش استعفای آنها از سوی شورا، قبل از پایان مهلت قانونی می باشد.

ماده ۱۵ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) جلسات شوراهای علنی و باحضور دو سوم اعضای اصلی رسمیت می یابد و تصمیمات با اکثریت مطلق آرای حاضرین معتبر است و تشکیل جلسات غیر علنی منوط به تصویب دو سوم اعضای حاضر در جلسه می باشد.

ماده ۱۵ مکرر - (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) اولین جلسه شوراهای روستا به دعوت بخشدار و شورای شهر به دعوت فرماندار در تاریخ مقرر در ماده (۳) قانون تشکیل می شود. همچنین شوراهای فرادست به ترتیب، شورای بخش به فاصله یک ماه پس از تشکیل سه چهارم شوراهای روستاهای تابع بخش به دعوت بخشدار، شورای شهرستان به فاصله یک ماه پس از تشکیل دو سوم شوراهای شهر و بخش در محدوده آن شهرستان به دعوت فرماندار، شورای استان به فاصله یک ماه پس از تشکیل دو سوم شوراهای شهرستان های واقع در محدوده آن استان به دعوت استاندار و شورای عالی استان ها به فاصله یکماه پس از تشکیل دو سوم شوراهای استان ها به دعوت وزیر کشور تشکیل می شود.

ماده ۱۶ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ و ۱۳۸۶/۸/۲۷) اولین جلسه شوراهای موضوع این قانون (وفق ماده ۱۵ مکرر) به دعوت مسئولین واحدهای تقسیمات کشوری مربوط و با هیأت رئیسه سنی تشکیل می شود تا هیأت رئیسه شورا شامل یک رئیس و یک نایب رئیس و حداقل یک منشی برای مدت یک سال انتخاب شوند.

ماده ۱۶ مکرر - (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) در صورت استعفا، فوت یا سلب عضویت هر یک از اعضاء شوراهای بخش، شهرستان،

استان و عالی استان ها، عضو جدید حداکثر ظرف مدت یک ماه باید جایگزین شود.

فصل دوم - انتخابات

الف - کیفیت انتخابات

ماده ۱۷ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) انتخاب اعضای شورای روستا و شهر به صورت مستقیم، عمومی، با رأی مخفی و اکثریت نسبی آرا خواهد بود. تبصره- در صورتی که آرای دو یا چند نفر از داوطلبان مساوی باشد اولویت با ایثارگران می باشد و در صورت نبودن افراد مذکور اولویت با فرد یا افرادی است که دارای مدرک تحصیلی بالاتر هستند و در صورت یکسان بودن مدرک تحصیلی ملاک انتخاب قرعه است.

ماده ۱۷ مکرر - (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) وزارت کشور می تواند با هماهنگی هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات، قرائت و شمارش آراء را در تمام یا تعدادی از حوزه های انتخابیه با استفاده از رایانه انجام دهد.

ماده ۱۸ - در هر نوبت انتخابات هر شخص واجد شرایط حق دارد فقط یک بار در یک شعبه اخذ رأی با ارائه شناسنامه رأی دهد.

تبصره - (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) در انتخابات میان دوره ای، در هر حوزه کسانی حق رأی دارند که در انتخابات قبلی آن دوره در همان حوزه رأی داده باشند یا در هیچ حوزه ای رأی نداده باشند.

ماده ۱۹ - در موارد زیر برگ های رأی باطل می شود ولی جزو آرای

مأخوذه محسوب می گردد و مراتب در صورتجلسه قید و برگ های رأی مذکور ضمیمه صورتجلسه خواهد شد:

الف - آراء ناخوانا باشد.

ب - آرائی که از طریق خرید و فروش به دست آمده باشد.

ج - آرائی که دارای نام رأی دهنده یا امضاء یا اثر انگشت وی باشد.

د - آرائی که کلاً حاوی اسامی غیر از نامزدهای تأیید شده باشد.

ه - آرائی که سفید به صندوق ریخته شده باشد.

تبصره- چنانچه برگ رأی مشتمل براسامی خوانا و ناخوانا باشد فقط اسامی ناخوانا باطل خواهد بود.

ماده ۲۰- در موارد زیر برگ های رأی باطل می شود و جزو آرای مأخوذه محسوب نمی گردد و مراتب در صورتجلسه قید و برگ های رأی مذکور ضمیمه صورتجلسه خواهد شد:

الف - (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) کل آرای صندوقی که فاقد لاک و مهر یا پلمب انتخاباتی باشد.

ب - کل آرای مندرج در صورتجلسه ای که صندوق اخذ رأی آن فاقد اوراق رأی یا برگ های تعرفه باشد.

ج - آرائی که زائد بر تعداد تعرفه باشد.

د - آرائی که فاقد مهر انتخاباتی باشد.

ه- آرائی که روی ورقه ای غیر از برگ رأی انتخاباتی نوشته شده باشد.

و- آرای کسانی که به سن قانونی رأی دادن نرسیده باشند.

ز- آرائی که با شناسنامه افراد فوت شده یا غیر ایرانی اخذ شده باشد.

ح- آرائی که با شناسنامه غیر یا جعلی اخذ شده باشد.

ط- آرائی که با شناسنامه کسانی که حضور ندارند اخذ شده باشد.

ی- آرائی که از طریق تهدید به دست آمده باشد.

ک- آرائی که با تقلب و تزویر «در تعرفه ها، آرا، صورتجلسه ها و شمارش» به دست آمده باشد.

تبصره ۱- آرای زائد مذکور در بند «ج» به قید قرعه از کل برگ های رأی کسرمی شود.

تبصره ۲- چنانچه احراز شود که رأی دهنده بیش از یک برگ رأی به صندوق ریخته باشد، همه اوراق وی باطل است و جزو آرای مأخوذه محسوب نخواهد شد.

ماده ۲۱- در صورتی که در برگ رأی علاوه بر اسامی نامزدهای تأیید شده اسامی دیگر نوشته شده باشد، برگ رأی باطل نیست و فقط اسامی اضافه خوانده نمی شود.

ماده ۲۲- در صورتی که اسامی نوشته شده در برگ رأی بیش از تعداد لازم باشد، اسامی اضافه از آخر خوانده نمی شود.

ماده ۲۳- در صورتی که در برگ رأی نام یک داوطلب چند بار نوشته

باشد فقط یک رأی برای او محسوب می شود.

ماده ۲۴- در حوزه های انتخابیه ای که تا ده نفر نامزد انتخاباتی داشته باشد نامزدها می توانند به تنهایی یا اشتراک برای هر یک از شعبه های ثبت نام و اخذ رأی و در حوزه های انتخابیه ای که بیش از ده نفر نامزد داشته باشد، برای هر پنج شعبه ثبت نام و اخذ رأی یک نفر نماینده جهت حضور در محل شعب اخذ رأی به هیأت اجرایی معرفی نمایند.

تبصره- چنانچه نمایندگان کاندیداها تخلفی در شعب اخذ رأی مشاهده نمایند بدون دخالت مراتب رابه هیأت اجرایی و نظارت کتباً اعلام خواهند نمود.

ب- شرایط انتخاب کنندگان و انتخاب شوندهگان

ماده ۲۵- انتخاب کنندگان باید دارای شرایط زیر باشند:

- ۱- تابعیت کشور جمهوری اسلامی ایران.
  - ۲- (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) حداقل سن ۱۸ سال تمام در روز اخذ رأی.
  - ۳- سکونت حداقل یک سال در محل اخذ رأی به استثنای شهرهای بالای یک صد هزار نفر جمعیت.
- تبصره-** کسانی که محل کار آنان خارج از محدوده حوزه انتخابیه باشد ولی افراد تحت تکفل آنان مانند همسر و فرزندان حداقل یک سال قبل از انتخابات در حوزه انتخابیه سکونت داشته باشند می توانند در همان حوزه رأی دهند.

ماده ۲۶- (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) انتخاب شوندهگان هنگام ثبت نام باید دارای شرایط زیر باشند:

الف- تابعیت کشور جمهوری اسلامی ایران.

ب- حداقل سن ۲۵ سال تمام .

ج- اعتقاد و التزام عملی به اسلام و ولایت مطلقه فقیه.

د- ابراز وفاداری به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.

ه- (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) دارا بودن سواد خواندن و نوشتن برای شورای روستاهای تا دویست خانوار و داشتن مدرک دیپلم برای شورای روستاهای بالای دویست خانوار، داشتن حداقل مدرک فوق دیپلم یا معادل آن برای شورای شهرهای تا بیست هزار نفر جمعیت، داشتن حداقل مدرک لیسانس یا معادل آن برای شورای شهرهای بالای بیست هزار نفر جمعیت.

و- (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) دارا بودن کارت پایان خدمت نظام وظیفه یا کارت معافیت دائم از خدمت برای مردان.

تبصره ۱- اقلیت های دینی شناخته شده در قانون اساسی به جای اسلام باید به اصول دین خود اعتقاد و التزام عملی داشته باشند.

تبصره ۲- اعضای شوراها باید در محدوده حوزه انتخابیه خود سکونت اختیار نمایند. تغییر محل سکونت هریک از اعضای شورا از محدوده حوزه انتخابیه به خارج از آن موجب سلب عضویت خواهد شد.

ماده ۲۷- اعضای هیأت های اجرایی و نظارت انتخابات شوراها از

داوطلب شدن در حوزه های انتخابیه تحت مسئولیت خود محرومند.

ماده ۲۸ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ و ۱۳۸۶/۸/۲۷) اشخاص زیر به واسطه مقام و شغل خود از داوطلب شدن برای شوراهای اسلامی به ترتیب ذیل محرومند:

۱- (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) رئیس جمهور و مشاورین و معاونین وی، نمایندگان خبرگان رهبری، وزراء، معاونین و مشاورین آنان، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، اعضای شورای نگهبان، رئیس قوه قضائیه و معاونین و مشاورین وی، رئیس دیوان عالی کشور، دادستان کل کشور و معاونین و مشاورین آنان، رئیس دیوان عدالت اداری، رئیس دیوان محاسبات کشور و معاونین وی، دادستان دیوان محاسبات، رئیس سازمان بازرسی کل کشور، شاغلین نیروهای مسلح، رؤسای سازمان ها و ادارات عقیدتی سیاسی نیروهای مسلح، رئیس سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران و معاونین وی، دبیر هیأت دولت، روسای دفاتر سران سه قوه، رؤسا و سرپرستان سازمان های دولتی، رؤسای دانشگاه ها (دولتی و غیردولتی)، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی، رؤسای کل و مدیران عامل بانک ها، رئیس جمعیت هلال احمر و معاونین وی، رئیس بنیاد مستضعفان و جانبازان، سرپرست بنیاد شهید، سرپرست بنیاد مسکن، سرپرست کمیته امداد امام(ره)، رؤسای سازمان ها، مدیران عامل شرکت های دولتی (مانند شرکت مخابرات، دخانیات ...) سرپرست نهضت سواد آموزی، رئیس سازمان نظام پزشکی ایران، مدیران کل تشکیلات ستادی وزارتخانه ها و سازمان ها و ادارات دولتی و سایر رؤسا، مدیران و سرپرستانی که حوزه مسئولیت آنان به کل کشور تسری دارد، از عضویت در شوراهای اسلامی

سراسر کشور محرومند مگر آنکه قبل از ثبت نام از سمت خود استعفا نموده و به هیچ وجه در آن پست شاغل نباشند.

۲- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ و ۱۳۸۶/۸/۲۷) استانداران و معاونین و مشاورین آنان، فرمانداران و معاونین آنان، شهرداران و معاونین آنان، بخشداران، مدیران کل ادارات استانداری، مدیران کل، سرپرستان ادارات کل، معاونین ادارات کل، دادستان ها، دادپارها، باز پرس ها، قضات، رؤسای دانشگاهها، رؤسای بانک ها، رؤسا، سرپرستان ومعاونین سازمان ها و شرکت های دولتی و نهادها ومؤسسات دولتی و یا وابسته به دولت که از بودجه عمومی به هر مقدار استفاده می نمایند و سایر رؤسا، مدیران و سرپرستان استان، شهرستان و بخش به ترتیب از عضویت در شوراهای اسلامی واقع در محدوده استان، شهرستان و بخش محرومند، مگر آن که قبل از ثبت نام از سمت خود استعفا نموده و به هیچ وجه در آن پست شاغل نباشند.

۳- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ و ۱۳۸۶/۸/۲۷) شهرداران، مدیران مناطق شهرداری ومؤسسات و شرکت های وابسته وشاغلین در شهرداری و مؤسسات وشرکت های وابسته به آن و همچنین دهیاران و شاغلین در دهیاری از عضویت در شورای اسلامی شهر محل خدمت محرومند، مگر آن که قبل از ثبت نام از سمت خود استعفا نموده وبه هیچ وجه در آن پست شاغل نباشند.

۴- (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) اعضاء شوراهای اسلامی موضوع این قانون در طول مدت عضویت نمی توانند در سمت های مذکور در این ماده مشغول به کار شوند.

ماده ۲۹- اشخاص زیر از داوطلب شدن برای عضویت در شوراها محرومند:

الف- کسانی که در جهت تحکیم مبانی رژیم سابق نقش موثر و فعال داشته اند به تشخیص مراجع ذیصلاح.

ب- کسانی که به جرم غصب اموال عمومی محکوم شده اند .

ج- وابستگان تشکیلاتی به احزاب، سازمان ها و گروهک هایی که غیر قانونی بودن آنها از طرف مراجع صالحه اعلام شده باشد.

د- کسانی که به جرم اقدام بر ضد جمهوری اسلامی ایران محکوم شده اند.

هـ - محکومین به ارتداد به حکم محاکم صالح قضایی.

و- محکومین به حدود شرعی.

ز- محکومین به خیانت و کلاهبرداری و غصب اموال دیگران به حکم محاکم صالح قضایی.

ح- مشهوران به فساد و متجاهران به فسق.

ط- قاچاقچیان مواد مخدر و معتادان به این مواد.

ی- محجوران و کسانی که به حکم دادگاه مشمول اصل (۴۹) قانون اساسی باشند.

ک- وابستگان به رژیم گذشته از قبیل (اعضای انجمن های ده ، شهر، شهرستان و استان و خانه های انصاف، رؤسای کانون های حزب رستاخیز

و حزب ایران نوین و نمایندگان مجلس های سنا و شورای ملی سابق، کدخدایان و خوانین وابسته به رژیم گذشته).

ماده ۳۰ - (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) هیچ یک از داوطلبان عضویت در شوراها نمی توانند همزمان در بیش از یک حوزه انتخابیه به عنوان داوطلب عضویت در شورا ثبت نام نمایند. در غیر این صورت اسم آنان از فهرست داوطلبان حذف و از آن تاریخ تا پایان همان دوره از داوطلب شدن در انتخابات شوراها محروم می گردند.

ج- هیات اجرایی و وظایف آنها

ماده ۳۲ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) به منظور برگزاری انتخابات شوراها ی اسلامی شهر، هیأت اجرایی شهرستان، به ریاست فرماندار و عضویت رئیس اداره ثبت احوال، رئیس آموزش و پرورش و هشت نفر از معتمدان در محدوده شهرستان تشکیل می شود.

تبصره ۱ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ و ۱۳۸۶/۸/۲۷) برای تعیین هشت نفر معتمدان هیأت اجرایی، فرماندار سی نفر از معتمدان اقشار مختلف مردم از کلیه شهرهای محدوده شهرستان را انتخاب و پس از تأیید هیأت نظارت از آنان دعوت به عمل می آورد.

تبصره ۲ - (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) اعضاء هیأت اجرایی شهرستان و معتمدان دعوت شده از سوی فرماندار نباید داوطلب عضویت در شورای شهر باشند.

ماده ۳۴ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) معتمدان منتخب موضوع مواد (۳۲)

و (۳۳) به دعوت فرماندار و بخشدار (یا نماینده وی) ظرف دو روز پس از انتخاب تشکیل جلسه داده، پس از حضور دو سوم مدعوین (حداقل ۲۰ نفر) از بین خود به ترتیب هشت و هفت نفر را به عنوان معتمدان اصلی و ۵ نفر را به عنوان معتمدان علی البدل هیأت اجرایی شهرستان و بخش با رای مخفی و اکثریت نسبی آراء انتخاب می نمایند.

ماده ۳۵ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) فرماندار و بخشدار (یا نماینده وی) مکلف است به ترتیب هشت و هفت نفر از معتمدان اصلی را برای شرکت در جلسات هیأت اجرایی انتخابات دعوت نماید.

ماده ۳۶ - جلسات هیأت اجرایی با حضور دو سوم اعضا رسمیت یافته و در صورت استعفا یا غیبت غیر موجه هر یک از معتمدین هیأت اجرایی در سه جلسه که به منزله استعفا تلقی می گردد، فرماندار یا بخشدار (یا نماینده وی) از اعضای علی البدل به ترتیب آراء به جای آنان دعوت خواهد نمود.

تبصره ۱ - غیرموجه بودن غیبت با تصویب دوسوم اعضای هیأت اجرایی خواهد بود.

تبصره ۲ - تصمیمات هیأت اجرایی با اکثریت آرای اعضای حاضر معتبر خواهد بود.

تبصره ۳ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) در صورتی که با دعوت از اعضای اصلی و علی البدل، اکثریت حاصل نگردید، اعضای اداری هیأت اجرایی بقیه معتمدان (تا سی نفر) را دعوت نموده تا کسری اعضا را از میان خود انتخاب نمایند.

ماده ۳۷- عضویت هرفرد در بیش از یک هیأت اجرایی به طور همزمان ممنوع است .

ماده ۳۸- اعضای اداری هیأت اجرایی تا زمانی که از سمت اداری خود مستعفی یا برکنار نشده اند، شخصاً مکلف به شرکت در جلسات هیأت اجرایی می باشند و غیبت غیر موجه آنان در جلسات هیات اجرایی ترمرد از وظایف قانونی محسوب می گردد و فرماندار یا بخشدار (یا نماینده وی) موظف است بلافاصله پس از غیبت اعضای اداری هیات اجرایی مراتب را با ذکر علت غیبت به مقام مافوق وی اعلام دارد.

تبصره - (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) در صورتی که فرماندار بدون عذر موجه در جلسات شرکت ننماید بقیه اعضاء هیأت اجرایی موظفند، موضوع را صورتجلسه کرده و مراتب را به مقام مافوق گزارش نمایند.

ماده ۳۹- هیأت های اجرایی در اسرع وقت تشکیل جلسه داده و پس از تعیین محل استقرار شعب ثبت نام و اخذ رأی، تعداد و محل شعب ثبت نام و اخذ رأی را صورتجلسه نموده و یک هفته قبل از روز اخذ رأی مبادرت به انتشار آگهی انتخابات حاوی تاریخ برگزاری انتخابات و اوقات اخذ رأی و شرایط انتخاب کنندگان ومقررات جزایی و محل شعب ثبت نام و اخذ رأی در حوزه انتخابیه می نمایند.

ماده ۴۰- هیأت های اجرایی برای هر شعبه ثبت نام و اخذ رأی ۵ نفر از معتمدین محل را که دارای سواد خواندن و نوشتن باشند انتخاب و جهت صدور حکم به فرماندار و بخشدار حوزه انتخابیه معرفی می نمایند.

تبصره ۱- در صورتی که در محل استقرار شعبه ثبت نام و اخذ رأی به

تعداد کافی معتمد باسواد نباشد هیأت اجرایی می تواند افرادی را از خارج (حتی الامکان از محدوده همان بخش) برای آن شعبه انتخاب و به حکم فرماندار یا بخشدار اعزام نماید.

تبصره ۲- اعضای شعب ثبت نام و اخذ رأی از بین خود یک رئیس و یک نایب رئیس و سه نفر منشی انتخاب می نمایند.

ماده ۴۱- ماموران انتظامی در حدود قانون موظف به ایجاد نظم و جلوگیری از هر گونه بی نظمی در جریان انتخابات و حفاظت صندوق های رأی می باشند نیروهای نظامی و انتظامی حق دخالت در امور اجرایی و نظارت در انتخابات را ندارند.

ماده ۴۲ - هیأت های اجرایی انتخابات شوراهای اسلامی مسئول صحت برگزاری انتخابات حوزه انتخابیه خود می باشند.

ماده ۴۳- هیأت های اجرایی می توانند برای بعضی از مناطق که لازم باشد شعب سیار ثبت نام و اخذ رأی با ذکر مسیر حرکت و محل توقف تعیین نمایند.

ماده ۴۴- هیأت های اجرایی باید ترتیبی اتخاذ نمایند که یک روز قبل از اخذ رأی، محل ثبت نام و اخذ رأی آماده باشد.

ماده ۴۵- (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) فرماندار و بخشدار هر حوزه انتخابیه مکلف است پس از وصول دستور وزارت کشور مبنی بر شروع انتخابات و همزمان با تشکیل هیأت اجرایی، تاریخ مراجعه داوطلبان عضویت در شوراهای اسلامی را ضمن انتشار آگهی به اطلاع کلیه اهالی حوزه انتخابیه

برسانند.

تبصره ۱- مهلت مراجعه داوطلبان به فرمانداری، بخشداری جهت اعلام داوطلبی هفت روز از تاریخ مقرر در آگهی ثبت نام می باشد.

تبصره ۲- شرایط انتخاب شوندگان و تاریخ شروع و خاتمه قبول برگ اعلام داوطلبی از طرف فرماندار، بخشدار در آگهی اعلام داوطلبی قید خواهد شد.

ماده ۴۶- هیأت اجرایی موظف است به منظور احراز شرایط مذکور در مواد ۲۶ و ۲۹ درباره هر یک از داوطلبان عضویت در شورای اسلامی شهر حسب مورد از مراجع ذیربط از قبیل اداره اطلاعات، نیروی انتظامی، دادگستری، ثبت احوال استعلام نماید.

تبصره ۲- (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) مراجع مذکور در ماده فوق موظف هستند ظرف مدت ۱۰ روز از تاریخ وصول استعلام، نسبت به موارد استعلام کتباً پاسخ دهند.

ماده ۴۷- هیأت های اجرایی پس از دریافت نتیجه رسیدگی به سوابق داوطلبان موظفند ظرف مدت هفت روز به صلاحیت داوطلبان رسیدگی و نتیجه را اعلام نمایند.

ماده ۴۸- (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) نظر هیأت های اجرایی بخش و شهرستان مبنی بر تأیید صلاحیت داوطلبان با تأیید هیأت های نظارت شهرستان و بخش معتبر است و چنانچه ظرف هفت روز از تاریخ دریافت نتیجه رسیدگی صلاحیت داوطلبان، هیأت نظارت مربوط درباره داوطلب

یا داوطلبان نظر خود را اعلام نکنند، نظر هیأت اجرایی ملاک عمل خواهد بود.

ماده ۴۹- بررسی سوابق داوطلبان باید محرمانه انجام گیرد به طوری که موجب هتک حیثیت و آبروی افراد نشود و بررسی ها از محدوده موارد مذکور در مواد ۲۶ و ۲۷ و ۲۸ و ۲۹ و ۳۰ این قانون خارج نگردد و افشای هر گونه اطلاعات دریافت شده توسط اعضای هیأت های اجرایی و یا هر شخص دیگر ممنوع است.

ماده ۵۰- هیأت های اجرایی مکلف اند در انجام وظایف خود بی طرفی کامل را رعایت نمایند و در صورت تخلف، فرماندار یا بخشدار موظف است با رأی اکثریت اعضای هیأت اجرایی نسبت به تعویض هر یک از معتمدین هیأت اجرایی و در مواردی که انحلال هیأت اجرایی ضروری باشد با تأیید استاندار و هیأت نظارت استان اقدام نماید. تشکیل مجدد هیأت اجرایی با رعایت مقررات مندرج در این قانون انجام می گیرد و تصمیمات متخذه هیأت اجرایی منحل عنداللزوم وسیله هیأت اجرایی جدید قبل از انقضای مهلت قانونی رسیدگی به صلاحیت داوطلبان قابل تجدیدنظر خواهد بود.

تبصره ۱- داوطلبان شرکت در انتخاب شوراهای اسلامی روستا و شهر که صلاحیت آنان در هیأت اجرایی رد شده است می توانند ظرف مدت ۴ روز از تاریخ اعلام اسامی نامزدهای انتخاباتی شکایت خود را به ترتیب داوطلبان شورای اسلامی روستا به هیأت نظارت شهرستان و داوطلبان شورای اسلامی شهر به هیأت نظارت استان تسلیم نمایند.

تبصره ۲- شاکیان می توانند شکایت خود را ظرف مهلت مقرر

به هیأت اجرایی مربوط نیز تسلیم نمایند. هیأت اجرایی موظف است بلافاصله شکایات دریافتی را به هیأت نظارت ذریبط ارسال نماید.

تبصره ۳- هیأت نظارت موظف است ظرف مدت ۱۰ روز از تاریخ دریافت شکایات به آنها رسیدگی و نتیجه را به هیأت اجرایی مربوط اعلام نماید. نظر هیأت نظارت در این خصوص قطعی و لازم الاجرا است.

تبصره ۴- (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) فرماندار یا بخشدار به عنوان رئیس هیأت اجرایی موظف است پس از وصول نظریه هیأت نظارت، اسامی آن تعداد از داوطلبانی را نیز که صلاحیت آنان مورد تأیید هیأت نظارت قرار گرفته است از طریق انتشار آگهی به اطلاع اهالی برساند.

ماده ۵۱- فرماندار یا بخشدار یا نمایندگان آنان مکلف اند فهرست اسامی نامزدهای تأیید شده انتخابات را ظرف ۳ روز از طریق انتشار آگهی به اطلاع اهالی حوزه انتخابیه برسانند.

ماده ۵۲- هیأت های اجرایی موظفند از تاریخ اعلام نهائی صلاحیت داوطلبان تا دو روز پس از اعلام نتیجه اخذ رأی انتخابات شکایت واصله را بپذیرند و از تاریخ دریافت شکایات ظرف مدت پنج روز در جلسه مشترک هیأت اجرایی و هیأت نظارت به آنها رسیدگی و اخذ تصمیم نمایند.

د - هیأت های نظارت و وظایف آنها

ماده ۵۳- کیفیت نظارت بر انتخابات شوراهای اسلامی کشور طبق مواد ۷۳ و ۷۴ قانون اصلاح قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشور و انتخابات شوراهای مزبور مصوب ۱۳۶۵/۴/۲۹ خواهد بود.

ماده ۵۴- اعلام نتیجهٔ اخذ رأی انتخابات شوراهای اسلامی روستا و بخش به عهده بخشدار و در انتخابات شوراهای اسلامی شهر به عهده فرماندار خواهد بود.

ماده ۵۶- تأیید صحت انتخابات شوراهای شهر با هیأت نظارت شهرستان است و اعلام آن توسط فرماندار انجام می‌گیرد. در این خصوص چنانچه کسی شکایتی داشته باشد ظرف مدت دو روز به هیأت نظارت استان ارسال و هیأت مذکور ظرف مدت ۱۵ روز نظر نهائی خود را اعلام خواهد نمود.

ماده ۵۸- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) در انتخابات شوراهای اسلامی شهرو شهرک توقف یا ابطال انتخابات یک یا چند شعبهٔ اخذ رأی که در سر نوشت انتخابات مؤثر باشد به پیشنهاد هیأت نظارت استان و تأیید هیأت مرکزی نظارت خواهد بود.

تبصره - (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) ابطال آراء باید مستند به قانون و همراه با اسناد و مدارک معتبر باشد. در غیر این صورت ابطال آراء جرم تلقی شده و مرتکب یا مرتکبین و نیز کسانی که گزارش یا شهادت کذب داده باشند طبق قانون مجازات می‌شوند.

ماده ۶۰- جلسات هیأت مرکزی نظارت و هیأت نظارت شهرستان ها با حضور ۴ نفر از اعضا و جلسات هیات های نظارت استان و بخش با حضور کلیهٔ اعضا تشکیل و مصوبات آنان با رأی اکثریت اعضا معتبر خواهد بود .

تبصره ۱- در صورت تساوی آرا در تصمیم گیری ها، تصمیمی را که رئیس جلسه با آن موافقت دارد معتبر است.

تبصره ۲- اعضای هیأت های نظارت بخش و شهرستان و استان و ناظرین در شعب ثبت نام و اخذ رأی باید در انجام وظایف خود بی طرفی کامل را رعایت نمایند. در صورت تخلف، فرد متخلف توسط هیأت نظارت مافوق برکنار می شود و چنانچه اکثر اعضای هیأت نظارت بی طرفی کامل را رعایت نکنند هیأت متخلف توسط هیأت مرکزی نظارت منحل خواهد شد .

ماده ۶۱- هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات شوراهای اسلامی ، به طرق زیر نظارت خود را اعمال می نمایند :

الف - گزارش های وزارت کشور و بازرسی های آن .

ب- اعزام بازرسان مستقل در صورت لزوم برای رسیدگی به شکایات مربوط به هیأت های اجرایی و مباشرین وزارت کشور .

ج - رسیدگی نهائی شکایات و پرونده ها و مدارک انتخابات .

د - تعیین ناظر در تمام هیأت های مربوط به انتخابات .

تبصره- هیأت های نظارت بر انتخابات شوراهای اسلامی می توانند از کارمندان دولت در جهت نظارت بر انتخابات کمک بگیرند.

ماده ۶۲- هیأت های اجرایی موظفند هیأت های نظارت مربوط را در جریان کلیه مراحل و امور انتخابات قرار دهند.

ماده ۶۳ - (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) در تمام مدتی که انتخابات برگزار می شود هیأت مرکزی نظارت در سراسر کشور و هیأت نظارت استان و شهرستان و هیأت های بخش درحوزه های انتخابیه خود بر کیفیت

انتخابات نظارت کامل خواهند داشت و در هر مورد که سوء جریان یا تخلفی مشاهده کنند آن را به بخشداران و فرمانداران اعلام و آنان موظف اند بنا به نظر هیأت های مذکور طبق قانون انتخابات در رفع نواقص اقدام کنند و هیأت های نظارت استان ها مکلف اند مسائل مورد اختلاف را در همان استان حل نمایند و در صورتی که رؤسای هیأت های اجرایی نظرات آنان را لحاظ ننمایند مراتب را جهت رسیدگی نهائی به هیأت مرکزی نظارت گزارش خواهند کرد.

ماده ۶۳ مکرر - (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) اقدامات هیأت نظارت شهرستان و هیأت نظارت استان جز در مورد تأیید صلاحیت کاندیداها و تأیید صحت انتخابات نافعی اختیارات هیأت مرکزی نظارت نبوده و تصمیم هیأت مرکزی نظارت قطعی و لازم الاجراست.

ماده ۶۴ - وزارت کشور موظف است حداقل یک ماه قبل از صدور دستور شروع انتخابات در هریک از حوزه های انتخابیه مراتب را به اطلاع و تأیید هیأت مرکزی نظارت برساند.

ماده ۶۵ - هیأت های اجرایی موظف اند یک نسخه از صورتجلسه اقدامات خود را به ناظرین تسلیم نمایند. در هر مورد که وجود امضای هیأت های اجرایی در قانون انتخابات پیش بینی شده است امضای ناظرین نیز لازم است.

ماده ۶۶ - وزارت کشور به منظور حسن انجام انتخابات می تواند مأمورینی جهت بازرسی و کنترل جریان انتخابات به طور ثابت یا سیار به حوزه های انتخابیه اعزام نماید.

هـ - تخلفات

ماده ۶۷- ارتکاب هر گونه تقلب و تزویر در انتخابات و اعمال خلاف این قانون و آئین نامه اجرایی آن از قبیل موردیل جرم محسوب می شود:

الف- خرید و فروش رأی.

ب- تقلب و تزویر در اوراق تعرفه یا برگ رأی یا صورتجلسات .

ج- تهدید یا تطمیع در امر انتخابات .

د- رأی دادن باشناسنامه جعلی .

هـ- رأی دادن با شناسنامه دیگری .

و- رأی دادن بیش از یک بار.

ز - اخلال در امر انتخابات.

ح - کم و زیاد کردن آرا و یا تعرفه ها.

ط - تقلب در رأی گیری یا شمارش آرا.

ی- رأی گرفتن با شناسنامه کسی که حضور ندارد.

ک- توصیه به نوشتن اسم نامزد معین در ورقه از طرف اعضای شعبه
 اخذ رأی یا هر فرد دیگری در محل صندوق رأی .

ل - تغییر و تبدیل یا جعل و یا ربودن ویا معدوم نمودن اوراق و اسناد
 انتخاباتی از قبیل تعرفه و برگ رأی، صورتجلسات، تلکس ها، تلفنگرام ها
 و تلگراف ها .

م- (اصلاحی ۸۶/۸/۲۷) باز کردن و یا شکستن قفل محل نگهداری و لاک و مهر یا پلمب صندوق های رأی بدون مجوز .

ن- جابجائی، دخل و تصرف و یا معدوم نمودن اسناد انتخاباتی بدون مجوز قانونی.

س - دخالت در امر انتخابات با سند مجعول .

ع - ایجاد رعب و وحشت برای رأی دهندگان یا اعضای شعبه ثبت نام و اخذ رأی با سلاح یا بدون سلاح در امر انتخابات.

ف- دخالت در امر انتخابات با سمت مجعول یا به هر نحو غیر قانونی.

ص- ممانعت از حضور نمایندگان نامزدها در شعب ثبت نام و اخذ رأی.

ق- عدم رعایت بیطرفی و جانبداری از نامزد انتخاباتی توسط مجریان انتخابات و اعضای هیأت های نظارت استان، شهرستان و بخش و ناظران شعب ثبت نام و اخذ رأی.

تبصره- چنانچه وقوع جرایم مندرج در ماده فوق موجب گردد تا جریان انتخابات در یک یا چند شعبه ثبت نام و اخذ رأی از مسیر قانونی خود خارج شود و در نتیجه انتخابات مؤثر باشد مراتب جهت اخذ تصمیم به هیأت نظارت استان اعلام می گردد.

و - سایر مقررات انتخابات (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷)

ماده ۶۷ مکرر ۱- (این ماده ۸۶ قانون سابق است که مطابق قانون اصلاحی ۸۶/۸/۲۷ به اینجا منتقل شده است) کلیه وزارتخانه ها، سازمان

ها، ادارات دولتی و مؤسسات وابسته به دولت و نهادها و کلیه سازمان های که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است موظفند حسب در خواست وزارت کشور، استانداران، فرمانداران و بخشداران، کارکنان و سایر امکانات خود را تا خاتمه انتخابات در اختیار آنان قرار دهند. مدت همکاری کارکنان مذکور جزو مأموریت نامبردگان محسوب خواهد شد.

ماده ۶۷ مکرر ۲- (این ماده ۸۷ قانون سابق است که مطابق قانون اصلاحی ۸۶/۸/۲۷ به اینجا منتقل شده است) هزینه برگزاری انتخابات شوراها از شمول قانون محاسبات عمومی مستثنی است.

ماده ۶۷ مکرر ۳- (این ماده ۸۸ قانون سابق است که مطابق قانون اصلاحی ۸۶/۸/۲۷ به اینجا منتقل شده است) سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران مکلف است برنامه های آموزشی انتخاباتی را که وزارت کشور و شوراهای نظارت انتخابات ضروری تشخیص می دهد، همچنین کلیه اعلامیه ها و اطلاعیه های مربوط به انتخابات را از شبکه سراسری یا محلی استانی صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران پخش نماید.

تبصره - کلیه وزارتخانه ها و سازمان ها و نهادها و مؤسسات دولتی موظفند به منظور توجیه و آگاه سازی مردم از چگونگی انتخابات شوراها، با وزارت کشور همکاری نمایند.

ماده ۶۷ مکرر ۴- (این ماده ۸۹ قانون سابق است که مطابق قانون اصلاحی ۸۶/۸/۲۷ به اینجا منتقل شده است) رسیدگی به تخلفات مأمورین نظامی و انتظامی از مفاد این قانون حسب مورد بر عهده هیأت های

رسیدگی به تخلفات مأمورین مزبور مندرج در قوانین مربوط خواهد بود.

ماده ۶۷ مکرر ۵- (این ماده ۹۰ قانون سابق است که مطابق قانون اصلاحی ۸۶/۸/۲۷ به اینجا منتقل شده است) نحوه فعالیت های تبلیغاتی انتخابات، مدت زمان تبلیغات، محدودیت ها و ممنوعیت ها و سایر شرایط و مقررات مربوط را آئین نامه اجرائی این قانون تعیین خواهد نمود.

فصل سوم- وظایف و اختیارات شوراها (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶)

ماده ۷۱- وظایف شورای اسلامی شهر به شرح زیر است:

۱- انتخاب شهردار برای مدت چهار سال .

تبصره ۱- شورای اسلامی شهر موظف است بلافاصله پس از رسمیت یافتن نسبت به انتخاب شهردار واجد شرایط اقدام نماید.

تبصره ۲- (اصلاحی ۱۳۸۳/۱۰/۲۷) شهردار نمی تواند همزمان عضو هیچ یک از شوراهای اسلامی شهر و روستای کشور باشد.

تبصره ۳- (اصلاحی ۱۳۸۲/۸/۴) نصب شهرداران در شهرها با جمعیت بیشتر از دویست هزار نفر و مراکز استان بنا به پیشنهاد شورای شهر و حکم وزیر کشور و در سایر شهرها به پیشنهاد شورای شهر و حکم استاندار صورت می گیرد. شورای شهر بر اساس ضوابط و شرایط احراز صلاحیت شهرداران مندرج در آیین نامه مصوب این قانون، شهردار مورد نظر خود را انتخاب می کند. وزیر کشور و استانداران موظفند حکم شهردار معرفی شده را ظرف مدت ده روز صادر نمایند.

در صورتی که وزیر کشور یا استاندار، شهردار معرفی شده را واجد

شرایط تعیین شده نداند، مراتب را با ذکر دلیل و مستندات به شورای شهر منعکس می نماید، در صورت اصرار شورای شهر بر نظر قبلی خود و عدم صدور حکم شهردار، موضوع توسط شورای شهر به هیأت حل اختلاف ذی ربط ارجاع خواهد شد.

هیأت مذکور ظرف پانزده روز مکلف به تصمیم گیری بوده و تصمیم آن هیأت برای طرفین (وزارت کشور و شورای اسلامی شهر) لازم الاجراء می باشد. چنانچه در مدت مقرر، هیأت حل اختلاف نظر خود را اعلام ننماید، نظر شورای شهر متبع خواهد بود و شهردار می تواند اختیارات قانونی خود را اعمال و اجراء نماید.

تبصره ۴- دوره خدمت شهردار در موارد زیر خاتمه می پذیرد:

الف - استعفا کتبی با تصویب شورا.

ب - برکناری توسط شورای شهر با رعایت مقررات قانونی.

ج - تعلیق طبق مقررات قانونی.

د - فقدان هر یک از شرایط احراز سمت شهردار به تشخیص شورای شهر.

۲- بررسی و شناخت کمبودها، نیازها و نارسایی های اجتماعی، فرهنگی، آموزشی، بهداشتی، اقتصادی و رفاهی حوزه انتخابیه و تهیه طرح ها و پیشنهادها اصلاحی و راه حل های کاربردی در این زمینه ها جهت برنامه ریزی و ارائه آن به مقامات مسئول ذیربط.

۳- نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورا و طرح های مصوب در امور

شهرداری و سایر سازمان های خدماتی در صورتی که این نظارت مخل جریان عادی این امور نگردد.

۴- همکاری با مسئولین اجرایی و نهادها و سازمان های مملکتی در زمینه های مختلف اجتماعی، فرهنگی، آموزشی، اقتصادی و عمرانی بنا به درخواست آنان.

۵- برنامه ریزی درخصوص مشارکت مردم درانجام خدمات اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، فرهنگی، آموزشی وسایر امور رفاهی با موافقت دستگاههای ذیربط.

۶- (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) تشویق و ترغیب مردم در خصوص گسترش مراکز گردشگری و تفریحی، ورزشی و فرهنگی با هماهنگی دستگاه های ذیربط.

۷- اقدام درخصوص تشکیل انجمن ها و نهادهای اجتماعی، امدادی، ارشادی و تأسیس تعاونی های تولید و توزیع و مصرف، نیز انجام آمارگیری، تحقیقات محلی و توزیع ارزاق عمومی با توافق دستگاه های ذیربط.

۸- نظارت بر حسن اداره و حفظ سرمایه و دارایی های نقدی، جنسی و اموال منقول و غیر منقول شهرداری وهمچنین نظارت بر حساب در آمد و هزینه آنها به گونه ای که مخل جریان عادی امور شهرداری نباشد.

۹- تصویب آیین نامه های پیشنهادی شهرداری پس از رسیدگی به آنها با رعایت دستور العمل های وزارت کشور.

۱۰- تأیید صورت جامع در آمد و هزینه شهرداری که هر شش ماه یکبار

توسط شهرداری تهیه می شود و انتشار آن برای اطلاع عموم و ارسال نسخه ای از آن به وزارت کشور.

۱۱- همکاری با شهرداری جهت تصویب طرح حدود شهر با رعایت طرح های هادی و جامع شهرسازی پس از تهیه آن توسط شهرداری با تأیید وزارت کشور و وزارت مسکن و شهرسازی.

۱۲- تصویب بودجه، اصلاح و متمم بودجه و تفریح بودجه سالانه شهرداری و مؤسسات و شرکت های وابسته به شهرداری با رعایت آیین نامه مالی شهرداری ها و همچنین تصویب بودجه شورای شهر.

تبصره - کلیه درآمدهای شهرداری به حساب هایی که با تأیید شورای شهر در بانک ها افتتاح می شود واریز و طبق قوانین مربوطه هزینه خواهد شد.

۱۳- تصویب وام های پیشنهادی شهرداری پس از بررسی دقیق نسبت به مبلغ، مدت و میزان کارمزد.

۱۴- تصویب معاملات و نظارت بر آنها اعم از خرید، فروش، مقاطعه، اجاره و استیجاره که به نام شهر و شهرداری صورت می پذیرد با در نظر گرفتن صرفه و صلاح و با رعایت مقررات آیین نامه مالی و معاملات شهرداری

تبصره - به منظور تسریع در پیشرفت امور شهرداری، شورا می تواند اختیار تصویب و انجام معاملات را تا میزان معینی با رعایت آیین نامه معاملات شهرداری به شهردار واگذار نماید.

۱۵- تصویب اساسنامه مؤسسات و شرکت های وابسته به شهرداری با تأیید و موافقت وزارت کشور.

۱۶- تصویب لوایح برقراری یا لغو عوارض شهر و همچنین تغییر نوع و میزان آن با در نظر گرفتن سیاست عمومی دولت که از سوی وزارت کشور اعلام می شود.

۱۷- نظارت بر حسن جریان دعاوی مربوط به شهرداری.

۱۸- نظارت بر امور بهداشت حوزه شهر.

۱۹- نظارت بر امور تماشاخانه ها، سینماها و دیگر اماکن عمومی، که توسط بخش خصوصی، تعاونی و یا دولتی اداره می شود با وضع و تدوین مقررات خاص برای حسن ترتیب، نظافت و بهداشت این قبیل مؤسسات برطبق پیشنهاد شهرداری و اتخاذ تدابیر احتیاطی جهت جلوگیری از خطر آتش سوزی و مانند آن.

۲۰- تصویب مقررات لازم جهت اراضی غیر محصور شهری از نظر بهداشت و آسایش عمومی و عمران و زیبائی شهر.

۲۱- نظارت بر ایجاد گورستان، غسلخانه و تهیه وسایل حمل اموات مطابق با اصول بهداشت و توسعه شهر.

۲۲- وضع مقررات و نظارت بر حفر مجاری و مسیره های تأسیسات شهری.

۲۳- نظارت بر اجرای طرح های مربوط به ایجاد و توسعه معابر، خیابان ها، میادین و فضاهای سبز و تأسیسات عمومی شهر بر طبق

مقررات موضوعه.

۲۴ - (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) تصویب نامگذاری معابر، میادین، خیابان‌ها، کوچه و کوی در حوزه شهری و همچنین تغییر نام آنها با رعایت مقررات مربوطه.

۲۵ - تصویب مقررات لازم به پیشنهاد شهرداری جهت نوشتن هر نوع مطلب و یا الصاق هر نوع نوشته و آگهی و تابلو بر روی دیوارهای شهر با رعایت مقررات موضوعه و انتشار آن برای اطلاع عموم.

۲۶ - (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) تصویب نرخ خدمات ارائه شده توسط شهرداری و سازمان‌های وابسته به آن با رعایت آیین نامه مالی و معاملات شهرداری‌ها با رعایت مقررات قانونی مربوط.

۲۷ - (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) تصویب نرخ کرایه وسائط نقلیه درون شهری.

۲۸ - وضع مقررات مربوط به ایجاد و اداره میدان‌های عمومی توسط شهرداری برای خرید و فروش مایحتاج عمومی با رعایت مقررات موضوعه.

۲۹ - (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) وضع مقررات لازم درمورد تشریک مساعی شهرداری با ادارات و بنگاه‌های ذیربط برای دایر کردن نمایشگاه‌های کشاورزی، هنری، بازرگانی و غیره با رعایت مقررات قانونی مربوط.

۳۰ - نظارت بر حسن اداره امور مالی شهرداری و کلیه سازمان‌ها، مؤسسات، شرکت‌های وابسته و تابعه شهرداری و حفظ سرمایه، دارائی‌ها، اموال عمومی و اختصاصی شهرداری، همچنین نظارت بر حساب

درآمد و هزینه آنها با انتخاب حسابرس رسمی و اعلام موارد نقض و تخلف به شهردار و پیگیری های لازم براساس مقررات قانونی.

تبصره ۱۵ - (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) کلیه پرداخت های شهرداری در حدود بودجه مصوب با اسناد مثبت و با رعایت مقررات مالی و معاملاتی شهرداری به عمل می آید که این اسناد باید به امضای شهردار و ذی حساب یا قائم مقام آنان که مورد تأیید شورای شهر باشند برسد.

تبصره ۲ - (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) شورای شهر موظف است یک نسخه از نتیجه گزارش حسابرس رسمی را جهت بررسی و هر گونه اقدام قانونی به وزارت کشور ارسال نماید.

۳۱ - (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) شورا موظف است در پایان هر سال مالی صورت بودجه و هزینه خود را جهت اطلاع عموم منتشر نماید و نسخه ای از آن را جهت بررسی به شورای شهرستان و استان ارسال کند.

۳۲ - (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) واحد های شهرستانی کلیه سازمان ها و مؤسسات دولتی و مؤسسات عمومی غیر دولتی که در زمینه ارائه خدمات شهری وظایفی را به عهده دارند. موظفند برنامه سالانه خود در خصوص خدمات شهری را که در چار چوب اعتبارات و بودجه سالانه خود تنظیم شده به شورا ارائه نمایند.

۳۳ - (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) همکاری با شورای تأمین شهرستان در حدود قوانین و مقررات.

۳۴- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) بررسی و تأیید طرح های هادی و جامع شهر سازی و تفصیلی و حریم و محدوده قانونی شهرها پس از ارائه آن توسط شهرداری و ارسال به مراجع ذی ربط قانونی جهت تصویب نهائی.

ماده ۷۲- شرایط احراز تصدی سمت شهردار طبق آیین نامه ای خواهد بود که بنا به پیشنهاد وزارت کشور به تصویب هیأت دولت خواهد رسید.

ماده ۷۳- چنانچه یک یا چند نفر از اعضای شورای شهر به عملکرد شهردار یا عملیات شهرداری اعتراض یا ایرادی داشته باشند ابتدا توسط رئیس شورا موارد را به صورت روشن به شهردار تذکر خواهند داد. در صورت عدم رعایت مفاد مورد تذکر، موضوع به صورت سؤال مطرح می شود که در این صورت رئیس شورا سؤال را کتباً به شهردار اطلاع خواهد داد و حداکثر ظرف ده روز پس از ابلاغ، شهردار موظف به حضور در جلسه عادی یا فوق العاده شورا و پاسخ به سؤال می باشد.

چنانچه شهردار از حضور استتکاف ورزیده یا پاسخ وی قانع کننده تشخیص داده نشود طی جلسه دیگری موضوع مجدداً به صورت استيضاح که حداقل به امضای یک سوم اعضای شورا رسیده باشد، ارائه می شود. فاصله بین ابلاغ تا تشکیل جلسه که از طرف رئیس شورا تعیین خواهد شد حداکثر ده روز خواهد بود. شورا پس از طرح سؤال یا سئوالات و جواب شهردار رأی موافق یا مخالف خواهد داد. در صورتی که شورا با اکثریت دو سوم کل اعضاء رأی مخالف دهد شهردار از کار برکنار و فرد

جدیدی از سوی شورا انتخاب خواهد شد.

تبصره - در فاصله بین صدور رأی عدم اعتماد و برکناری شهردار و یا خاتمه خدمت شهردار تا انتخاب فرد جدید که نباید بیش از سه ماه به طول انجامد یکی از کارکنان شهرداری با انتخاب شورای شهر عهده دار و مسئول اداره امور شهرداری خواهد بود .

ماده ۷۶- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) شورای شهر و شهرداری و شرکت ها و سازمان های وابسته موظفند به نحو مقتضی و در صورت امکان با راه اندازی پایگاه رایانه ای، زمینه اطلاع عموم مردم را به طور مستمر از مصوبات، تصمیمات، عملکرد، بودجه، هزینه و در آمد خود فراهم نمایند.

ماده ۷۷- (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) شورای اسلامی شهر می تواند نسبت به وضع عوارض متناسب با تولیدات و درآمدهای اهالی به منظور تأمین بخشی از هزینه های خدماتی و عمرانی مورد نیاز شهر طبق آیین نامه مصوب هیأت وزیران اقدام نماید.

تبصره- (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) عوارض، یک ماه پس از ارسال هر مصوبه به وزارت کشور قابل وصول است. وزیر کشور می تواند در هر مقطعی که وصول هر نوع عوارض را منطبق بر آئین نامه مصوب نداند نسبت به اصلاح یا لغو اقدام نماید.

ماده ۷۸- وظایف و اختیارات شورای شهرستان عبارت است از :

۱- ارائه پیشنهادات لازم در زمینه توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و عمرانی شهرستان به دستگاه های اجرایی ذی ربط و کمیته برنامه ریزی

شهرستان و شورای استان.

۲- نظارت بر حسن اجرای تصمیمات شورای شهرستان.

۳- (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) تصویب، اصلاح، متمیم و تفریح بودجه دبیرخانه شورای شهرستان و شوراهای شهر در شهرستان به استثناء شورای شهر مرکز استان.

۴- هماهنگی و رسیدگی به مسائل و حل و فصل مشکلات فی ما بین شوراهای شهر و بخش، در مواردی که قابل پیگیری قضایی نیست.

۵- نظارت بر عملکرد و فعالیت های شوراهای بخش و شهر.

ماده ۷۸ مکرر ۱- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) وظایف و اختیارات شورای استان عبارت است از:

۱- (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) بررسی مسائل و مشکلات استان و ارائه پیشنهادها لازم به منظور رفع تبعیض و توزیع عادلانه امکانات و منابع و جلب همکاری در تهیه برنامه های عمرانی و رفاهی استان به شورای عالی استان ها.

۲- نظارت بر حسن اجرای تصمیمات شورای عالی استان ها در محدوده استان.

۳- ایجاد ارتباط و هماهنگی لازم میان شوراهای شهرستان در محدوده استان جهت حسن انجام وظایف و حل و فصل اختلافات شوراهای سطح استان، در مواردی که قابل پیگیری قضایی نیست.

۴- همکاری با شورای برنامه ریزی و توسعه استان در نظارت بر حسن اجرای طرح های عمرانی استانی و ملی در محدوده استان و ارائه گزارش و پیشنهاد در جهت بهبود امور به رئیس شورای برنامه ریزی و شورای عالی استان ها و دستگاههای ذی ربط .

۵- تصویب، اصلاح، متمیم و تفریح بودجه دبیرخانه شورای استان.

۶- نظارت بر عملکرد شوراهای شهرستان ها در محدوده استان و نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای استان.

۷- (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) عضویت رئیس شورای استان در جلسات شورای برنامه ریزی و توسعه استان بدون حق رأی.

۸ - (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) نظارت بر حساب درآمد و هزینه های مشترک شهرداری های استان با انتخاب حسابرس رسمی و اعلام موارد نقض و تخلف به مرجع ذی ربط و انجام پیگیری های لازم براساس مقررات قانونی، یک نسخه از حسابرسی مذکور جهت هر گونه اقدام قانونی به وزارت کشور ارسال می گردد.

۹ - (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) نظارت بر حساب درآمد و هزینه سازمان همیاری شهرداری ها با انتخاب حسابرس رسمی که هزینه آن توسط سازمان همیاری شهرداری ها تأمین می شود.

تبصره- (الحاقی ۲۷ /۸/ ۱۳۸۶) شورای استان موظف است یک نسخه از گزارش حسابرسی رسمی را جهت بررسی و هرگونه اقدام قانونی به وزارت کشور ارسال نماید.

ماده ۷۸ مکرر ۲- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) وظایف و اختیارات شورای عالی

استان ها عبارت است از:

۱- بررسی پیشنهادهای واصله از طرف شوراهای استان ها و تعیین اولویت هر یک و ارجاع به مقامات اجرائی ذی ربط.

۲- اعلام نارسائی ها و اشکالات نهادها و سازمان های اجرائی در حدود اختیارات و وظایف شوراها به مسئولین مربوطه و پیگیری آنها.

۳- بررسی پیشنهادهای و ارائه آنها در قالب طرح به مجلس شورای اسلامی یا دولت.

۴- تصویب، اصلاح، متمیم و تفریغ بودجه دبیرخانه شورای عالی استان ها.

۵- سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور موظف است یک نسخه از پیش نویس لوایح برنامه های توسعه و بودجه عمومی کشور و استان ها را پس از تهیه در اختیار شورای عالی استان ها قرار دهد. شورای عالی استان ها پیشنهادهای اصلاحی خود را در مورد برنامه و بودجه مذکور به سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور اعلام خواهد کرد.

۶- تهیه آیین نامه نحوه هزینه بودجه شوراها و ابلاغ آن پس از تصویب هیأت وزیران به شوراها .

۷- (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) برنامه ریزی به منظور آموزش و آشنایی اعضاء شوراها با وظایف خویش از طریق برگزاری دوره های کوتاه مدت کاربردی در قالب امکانات موجود کشور با همکاری وزارت کشور و سایر

وزارتخانه ها و سازمانهای اجرایی ذی ربط.

۸- جلسات عادی شورای عالی استانها هر دو ماه یکبار و حداکثر به مدت سه روز تشکیل می گردد. در موارد ضروری شورا می تواند جلسات فوق العاده تشکیل دهد.

۹ - (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) آئین نامه سازمانی، تشکیلاتی و تعداد و نحوه تشکیل جلسات شوراها و امور مالی دبیرخانه کلیه شوراها و تعداد کارکنان آنها و هزینه های مربوط و هرگونه پرداختی به اعضای شوراها توسط شورای عالی استانها تهیه و به تصویب هیأت وزیران می رسد. به کارگیری کارکنان و هرگونه پرداختی خارج از این آئین نامه ممنوع می باشد.

۱۰- (اصلاحی و الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) شورای عالی استانها موظف است ضمن مشخص نمودن آن دسته از امور شهری که توسط وزارتخانه ها و سازمانهای دولتی انجام می شود و انجام آن در حد توانایی شهرداری ها می باشد طرح لازم جهت واگذاری آن امور به شهرداری ها را تهیه و به دولت یا مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

فصل چهارم - ترتیب رسیدگی به تخلفات

ماده ۷۹- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ و ۱۳۸۶/۸/۲۷) به منظور رسیدگی به شکایات مبنی بر انحراف شوراها از وظایف قانونی، هیأت هائی به نام هیأت حل اختلاف و رسیدگی به شکایات به ترتیب زیر تشکیل می شود:

۱ - هیأت مرکزی حل اختلاف و رسیدگی به شکایات با عضویت یکی از معاونین رئیس جمهور به انتخاب و معرفی رئیس جمهور، معاون ذی ربط

وزارت کشور، رئیس یا یکی از معاونین دیوان عدالت اداری به انتخاب رئیس این دیوان، یکی از معاونین دادستان کل کشور به انتخاب دادستان کل کشور، دو نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی به پیشنهاد کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی و تصویب مجلس شورای اسلامی، سه نفر از اعضای شورای عالی استان ها به انتخاب آن شورا جهت رسیدگی به شکایات از شورای استان و شورای عالی استان ها و شورای شهر تهران تشکیل می شود. هیأت در اولین جلسه یک رئیس و یک نایب رئیس از بین خود انتخاب خواهد نمود.

۲- (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) هیأت حل اختلاف و رسیدگی به شکایات استان به عضویت و ریاست استاندار و عضویت رئیس کل دادگستری استان، یک نفر از اعضای شورای استان به انتخاب آن شورا و دو نفر از نمایندگان استان مربوطه در مجلس شورای اسلامی جهت رسیدگی به شکایات از شورای شهر و شورای شهرستان تشکیل می شود.

۳- (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) هیأت حل اختلاف و رسیدگی به شکایات شهرستان به عضویت و ریاست فرماندار و عضویت رئیس دادگستری شهرستان و دو نفر از اعضای شورای شهرستان به انتخاب آن شورا و یک نفر از اعضای شورای استان به انتخاب هیأت حل اختلاف استان جهت رسیدگی به شکایات از شورای روستا و بخش تشکیل می شود.

تبصره ۱۵- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ و ۱۳۸۶/۸/۲۷) دبیرخانه هیأت های حل اختلاف مرکزی، استان و شهرستان به ترتیب در وزارت کشور، استانداری و فرمانداری مستقر می شود، معاون ذی ربط وزارت کشور دبیر هیأت مرکزی

خواهد بود.

تبصره ۲- (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) وزارت کشور براساس مسئولیت نظارتی و اجرائی قانون شوراها می تواند موارد تخلف از قانون را به هیأت حل اختلاف ارجاع نماید.

ماده ۸۰- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ و ۱۳۸۶/۸/۲۷) مصوبات کلیه شوراهای موضوع این قانون در صورتی که پس از دو هفته از تاریخ ابلاغ مورد اعتراض قرار نگیرد لازم الاجراء می باشد و در صورتی که مسئولین ذی ربط آن را مغایر با قوانین و مقررات کشور و یا خارج از حدود وظایف و اختیارات شوراها تشخیص دهند می توانند با ذکر مورد و به طور مستدل حداکثر ظرف دو هفته از تاریخ ابلاغ مصوبه اعتراض خود را به اطلاع شورا رسانده و درخواست تجدید نظر نمایند. شورا موظف است ظرف ده روز از تاریخ وصول اعتراض تشکیل جلسه داده و به موضوع رسیدگی و اعلام نظر نماید، در صورتی که شورا در بررسی مجدد از مصوبه مورد اختلاف عدول ننماید موضوع برای تصمیم گیری نهایی به هیأت حل اختلاف ذی ربط ارجاع می شود، هیأت مزبور مکلف است ظرف بیست روز به موضوع رسیدگی و اعلام نظر نماید.

تبصره ۱- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) اعتراض به مصوبات شوراهای روستا و بخش توسط بخشدار یا شورای شهرستان، در مورد مصوبات شوراهای شهر و شهرستان توسط فرماندار یا شورای استان و در مورد مصوبات شورای استان توسط استاندار، مسئولین دستگاه های اجرائی ذی ربط یا شورای عالی استان ها و در مورد مصوبات شورای عالی استان ها توسط وزیر کشور

یاعالی ترین مقامات دستگاه های ذی ربط صورت می گیرد. رسیدگی به اعتراض موضوع این قانون مانع از رسیدگی به شکایات سایر اشخاص در محاکم صلاحیتدار نخواهد بود.

تبصره ۲- (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) قطعی شدن مصوبات شورا، مانع از طرح رسیدگی آن دسته از مصوبات مغایر قانون در هیأت مرکزی حل اختلاف توسط اشخاص نمی باشد.

تبصره ۳- (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) کلیه شوراهای موظفند هرگونه تصمیمی را که مربوط به دستگاههای اجرائی مختلف اتخاذ کرده اند، بلافاصله به دستگاه مربوطه ابلاغ نمایند.

ماده ۸۱- هرگاه شورا اقداماتی برخلاف وظایف مقرر یا مخالف مصالح عمومی کشور و یا حیف و میل و تصرف غیر مجاز در اموالی که وصول و نگهداری آن را به نحوی به عهده دارد انجام دهد به پیشنهاد کتبی فرماندار موضوع جهت انحلال شورا به هیأت حل اختلاف استان ارجاع می گردد و هیأت مذکور به شکایات و گزارش ها رسیدگی و در صورت احراز انحراف هر یک از شوراهای روستاها، آن را منحل می نماید و در مورد سایر شوراهای در صورت انحراف از وظایف قانونی، بنا به پیشنهاد هیأت استان و تصویب هیأت حل اختلاف مرکزی منحل می گردند.

تبصره - (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) هر یک از شوراهای منحل شده در صورت اعتراض به انحلال می توانند ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ رأی به دادگاه صالح شکایت نمایند و دادگاه مکلف است خارج از نوبت به موضوع رسیدگی و رأی قطعی صادر نماید.

ماده ۸۲- (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) چنانچه هر یک از اعضاء شوراهای موضوع این قانون شرایط عضویت را از دست داده و یا در انجام وظایف قانونی خود مرتکب قصور یا تقصیر شود یا اقدامی که موجب توقف یا اخلال در انجام وظایف شوراها گردد یا عملی خلاف شئون اعضاء شورا انجام دهد به موارد زیر محکوم می گردد:

- ۱- اخطار کتبی با درج در پرونده شورایی بدون اعلان عمومی .
- ۲- اخطار کتبی با درج در پرونده شورایی و اعلان عمومی.
- ۳- کسر از مبالغ دریافتی بابت عضویت در شورا (حقوق ، حق جلسه و عناوین مشابه) حداکثر تا یک سوم از یک ماه تا یک سال
- ۴- محرومیت از عضویت در هیأت رئیسه و نمایندگی در شوراهای فرادست و عناوین مشابه حداقل بمدت یکسال.
- ۵- سلب عضویت موقت از یک ماه تا یک سال.
- ۶- سلب عضویت برای باقیمانده دوره شورا.
- ۷- ممنوعیت ثبت نام در انتخابات شوراها برای مدت حداقل یک دوره.

تبصره ۱- هیأت‌های حل اختلاف پس از رسیدگی به اتهام یا اتهامات منتسب به عضو شورا در صورت احراز تخلف یا تخلفات، در مورد هر پرونده صرفاً یکی از مجازات‌های این قانون را اعمال خواهند نمود و تنها بند (۸) قابل جمع با بندهای (۴) تا (۶) این ماده می باشد.

تبصره ۲- چنانچه عضوی به یکی از مجازات‌های بندهای (۴) تا (۸)

این ماده محکوم شود می تواند ظرف بیست روز از تاریخ ابلاغ رأی به هیأت حل اختلاف مرکزی شکایت نماید. هیأت مذکور خارج از نوبت به موضوع رسیدگی خواهد کرد.

تبصره ۳- فرد یا افرادی که سلب عضویت می گردند ، می توانند به دیوان عدالت اداری شکایت نمایند. دادگاه مذکور خارج از نوبت به موضوع رسیدگی می کند و رأی آن قطعی و لازم الاجراء خواهد بود.

۸- سلب عضویت دائم از عضویت در شورا و ممنوعیت ثبت نام در انتخابات شوراها.

ماده ۸۲ مکرر ۱- (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) هیأت‌های حل اختلاف ضمن رسیدگی به شکایات از اعضاء شوراها در مورد اتهامات موضوع ماده (۸۲) به ترتیب زیر اقدام می نمایند:

۱- در مورد اعضاء شوراها ی روستا و بخش به پیشنهاد شورای شهرستان و یا فرماندار و در مورد شورای شهر و شهرستان به پیشنهاد شورای استان و یا استاندار و تصویب هیأت حل اختلاف استان.

۲- در مورد اعضاء شورای استان به پیشنهاد شورای عالی استانها و استاندار و در مورد شورای عالی استانها به پیشنهاد وزیر کشور و تصویب هیأت حل اختلاف مرکزی.

۳- در مورد شورای عالی استانها به پیشنهاد وزیر کشور و تصویب هیأت حل اختلاف مرکزی.

تبصره ۵- سلب عضویت اعضاء شورای مافوق موجب سلب عضویت از

شورای مادون نمی گردد مگر به تشخیص هیأت حل اختلاف ذی ربط.

ماده ۸۲ مکرر ۲- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) غیبت غیرموجه اعضاء شورا در طول یک سال با تشخیص و تصویب شورا به شرح زیر منجر به سلب عضویت می شود:

۱- شورای روستا و شهر دوازده جلسه غیرمتوالی و یا شش جلسه متوالی.

۲- شورای بخش هشت جلسه غیرمتوالی و یا چهار جلسه متوالی.

۳- شورای شهرستان شش جلسه غیرمتوالی و یا سه جلسه متوالی.

۴- شورای استان چهارجلسه غیرمتوالی و یا دو جلسه متوالی.

۵- شورای عالی استانها سه جلسه غیرمتوالی و یا دو جلسه متوالی.

ماده ۸۲ مکرر ۳- (همان ماده ۷۴ قانون سابق با اصلاحات آن است که مطابق قانون اصلاحی ۸۶/۸/۲۷ به اینجا منتقل شده است) شوراهای موضوع این قانون یا هریک از اعضاء آنها حق ندارند در نصب و عزل کارکنان دهیاری ها، شهرداری ها و یا شرکت ها و مؤسسات وابسته به آنها دخالت نمایند یا به آنها دستور دهند و واگذاری مسئولیت اجرایی، عضویت هیأت مدیره و مدیریت عامل به اعضاء شوراهای مذکور در دهیاری ها، شهرداری ها، شرکتها و سازمان های تابعه ممنوع می باشد.

تبصره ۱- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) اعضاء شوراهای مذکور و بستگان درجه یک آنها به هیچ وجه حق انجام معامله با دهیاری، شهرداری، سازمانها و شرکتهای وابسته به آن را نخواهند داشت و انعقاد هر نوع قرارداد با آنها ممنوع می باشد. در غیراینصورت ضمن لغو قرارداد و

سلب عضویت دائم از شورا، پرونده به مراجع ذی صلاح ارسال می گردد.

تبصره ۲- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) هرگونه استفاده شخصی از اموال، دارایی ها و امکانات شوراها، دهیاری، شهرداری، مؤسسات و شرکت های وابسته توسط اعضاء شوراها ممنوع می باشد. در صورت ارتکاب نسبت به بررسی آن در هیأت حل اختلاف استان اقدام خواهد شد.

ماده ۸۲ مکرر ۴- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) رسیدگی به تخلفات اداری کارکنان دبیرخانه شوراها طبق قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۲/۹/۷ و آئین نامه اجرائی آن صورت می گیرد.

تبصره ۱- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) هیأت بدوی و تجدید نظر رسیدگی به تخلفات اداری کارکنان شوراها در مرکز هر استان تشکیل و اعضاء آن با حکم رئیس شورای استان منصوب می شوند. رسیدگی به تخلفات کارکنان شورای عالی استان ها در هیأت های رسیدگی به تخلفات اداری شورای استان تهران صورت می گیرد.

تبصره ۲- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) رسیدگی به تخلفات اداری شهرداران، طبق قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۲/۹/۷ در هیأت رسیدگی به تخلفات اداری کارکنان وزارت کشور انجام می شود.

فصل پنجم : سایر مقررات

ماده ۸۳- (اصلاحی ۱۳۸۹/۵/۳۱) در صورتی که هریک از شوراها به علت فوت، استعفاء یا سلب عضویت اعضاء اصلی و علی البدل، فاقد حدنصاب لازم برای تشکیل جلسه گردد و همچنین در حوزه‌هایی که

انتخابات آنها بر اساس مواد (۵۷)، (۵۸) و (۸۴) این قانون باطل یا متوقف و یا طبق ماده (۸۱) این قانون، شورای آن منحل گردد و نیز در حوزه‌هایی که تعداد داوطلبان آنها در مهلت ثبت نام یا تا قبل از روز اخذ رأی، مساوی یا کمتر از تعداد اعضاء اصلی باشد و انتخابات آنها به این دلیل یا به هر دلیل دیگر برگزار نشده باشد و یا به هر دلیل فاقد شورا باشد، وزارت کشور موظف است انتخابات میان‌دوره‌ای شورای اسلامی آنها را همزمان با اولین انتخابات سراسری سایر انتخابات، مشروط به آن که حداقل یک سال به پایان دوره شورا باقی مانده باشد، برگزار نماید.

تبصره - (الحاقی ۱۳۸۹/۵/۳۱) در برگزاری انتخابات میان‌دوره‌ای نیازی به تشکیل هیأت‌های اجرائی بخش و شهرستان نیست و همان هیأت‌هایی که بر اساس قوانین انتخابات سراسری تشکیل شده است، وظایف و اختیارات هیأت‌های مذکور را بر عهده خواهند داشت.

ماده ۸۴- در حوزه‌های انتخابیه‌ای که به علت بروز حوادث غیر مترقبه و مسایل سیاسی و امنیتی برگزاری انتخابات امکان پذیر نباشد انتخابات آن حوزه‌ها تا رفع موانع متوقف می‌شود. تشخیص این موانع با وزیر کشور می‌باشد.

ماده ۸۵ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ و ۱۳۸۶/۸/۲۷) هرگاه انتخابات هر یک از شوراهای روستا و شهر و شهرک بنا به دلایل ذکر شده متوقف و یا پس از تشکیل طبق مقررات قانونی منحل شود تا برگزاری انتخابات مجدد و تشکیل شورای جدید، استاندار جانشین آن شورا خواهد بود.

تبصره ۱- جانشین شورای شهر تهران، وزیر کشور خواهد بود.

ماده ۹۱- حداکثر ظرف یک سال پس از تصویب این قانون، کلیه شوراهای در سراسر کشور باید تشکیل شده باشد.

ماده ۹۲- (به موجب قانون مصوب ۱۳۸۶/۸/۲۷ متن فوق جایگزین ماده ۹۲ سابق گردید و ماده اخیر به عنوان ماده ۹۶ به اینجا منتقل شده است.) سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران می تواند با همکاری وزارت کشور و شورای عالی استان ها در راستای ارتقاء سطح فرهنگ شوراهای و مشارکت، برنامه های مختلف فرهنگی و آموزشی را تهیه و پخش نماید.

ماده ۹۳- (به موجب قانون اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷ ماده ۷۸ مکرر ۴ به اینجا منتقل شده است.) کلیه شوراهای موضوع این قانون مکلفند حداکثر ظرف مدت ده روز مصوبات خود را به نمایندگان حوزه انتخابیه و شورای مافوق، مسئولین اجرائی ذی ربط و عالی ترین مقام اجرائی مربوط و در مورد شورای عالی استان ها به مجلس شورای اسلامی و وزارت کشور ارسال نمایند.

ماده ۹۴- (به موجب قانون اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷ ماده ۷۸ مکرر ۵ اصلاح و به اینجا منتقل شده است.) استانداران، فرمانداران و بخشداران موظفند در کلیه شوراهای و کمیته های تخصصی مرتبط با وظایف شوراهای (بجز کمیته برنامه ریزی شهرستان) که در سطح منطقه تشکیل می دهند از نماینده شوراهای بخش، شهر، شهرستان و استان به عنوان عضو ناظر جهت شرکت در جلسات دعوت به عمل آورند.

ماده ۹۵- (به موجب قانون اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷ و الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶

ماده ۷۸ مکرر ۶ به اینجا منتقل شده است.) استانداران، فرمانداران، بخشداران و سایر مقامات کشوری که از طرف دولت تعیین می شوند در حدود اختیارات شوراها ملزم به رعایت تصمیمات آنها هستند. موارد تخلف به مقامات مافوق اعلام و در مراجع ذی صلاح رسیدگی می شود.

ماده ۹۶- (مطابق قانون اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷، ماده ۹۲ قانون سابق به اینجا منتقل شده است.) کلیه قوانین و مقررات با این قانون لغو می گردد.

ماده ۹۷- (به موجب قانون اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷ ماده ۹۴ به ماده ۹۷ منتقل شده است) وزارت کشور مسئول اجرای این قانون است و موظف است ظرف دو ماه آئین نامه های اجرایی مورد نیاز را تهیه و هیأت وزیران موظف است ظرف مدت سه ماه پس از تصویب این قانون خارج از نوبت آئین نامه های مذکور را تصویب نماید.

ماده ۹۸- (ماده ۹۵ الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) هر گونه اصلاح در آئین نامه اجرائی قانون شوراهاى اسلامى کشور توسط وزارت کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

مقام معظم رهبری:

مهم ترین توصیه ی اینجانب (به شوراهای اسلامی شهر و روستا) اولاً مربوط به سیاستها و برنامه های کاری شما و سپس درباره ی گزینش مدیریت شهر و روستا است. تسهیل زندگی مردم در کارهایی که به شهرداری ها مربوط است، برطرف کردن معضلات شهر و روستا، سالم سازی محیط زیست، حفظ اصالت اسلامی و ملی در ساخت و سازها، استقرار بخشیدن به جو اسلامی و فرهنگی سالم، پرداختن به نیازهای فوری تر در عین اهتمام به کارهای زیربنایی، اولویت دادن به مناطق مستضعف نشین، تأثیرناپذیری از نفوذ ثروتمندان و جاذبه ی ثروت، رعایت دقیق قوانین و عدم تخطی از آن با حيله های شبه قانونی، رعایت ویژه ی محرومان، آکوده نشدن به اسراف و هدر ندادن بیت المال با تجملات زائد و سفرها و مراسم غیرلازم و در یک کلمه رعایت تقوا و تدبیر و پشتکار، و بهره گیری از دانش و تجربه، مواد عمده ی توصیه ی نخست اینجانب است.

پیام به نشست متخبان دومین دوره
شوراهای اسلامی شهر و روستا ۰۶ / ۰۲ / ۸۲